

Asia: VN/698/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja eräiden työttömyysetuuden saamisen edellytysten uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleistä lausuttavaa esitetyistä muutoksista?

Palvelualojen työnantajat Palta ry edustaa henkilöstöpalveluyrityksiä sekä toimialoja, joihin pääosin nykyisin työllistytään. Palta on EK:n toiseksi suurin jäsenliitto ja edustamme yli 2 000 palvelualoilla toimivaa jäsentämme.

Palta edustaa henkilöstöpalvelualaa ja osaa sillä alalla toimivista yrityksistä (yksityisiä palveluntuottajia), jotka ovat merkittävässä osassa työllisyyden edistämisessä. Hallituksen työllisyystavoitteeseen pääseminen ei ole mahdollista ilman yksityistä sektoria ja erityisesti henkilöstöpalvelualan toimijoita. Henkilöstöpalveluala tuntee työmarkkinoiden tarpeet ja työpaikkoja syntyy niiden toimesta sopivien osaajien löytyessä.

Yksityisten palvelujen merkitys Suomen kansantaloudelle on suurempi kuin koskaan aikaisemmin. Trendi on samanlainen kaikissa kehittyneissä maissa. Yksityiset palvelut ovat 2000-luvulla luoneet Suomeen yli 300 000 uutta työpaikkaa. Yksityiset palvelualat (ilman kauppaa) työllistivät Suomessa 1 027 600 ihmistä vuonna 2018. Työllisyyden kasvu on nojannut vahvasti palvelualoihin ja näin tulee olemaan jatkossakin. Vuosina 2016 – 2019 työllisyyden kasvusta kaksi kolmasosaa tuli yksityisistä palveluista.

Palvelualojen työnantajat Palta ry (myöh. Palta) kiittää mahdollisuudesta lausua aiheesta seuraavaa.

Palta toivoo pohjoismaisen työvoimapalveluiden mallin ja kokonaisuudistuksen pyrkivän yhä laadukkaampaan ja tiiviimpään yhteistyöhön yksityisen ja kolmannen sektorin palveluntuottajien kanssa tehokkaiden työllisyyspalveluiden löytämiseksi ja työllisyyden parantamiseksi. Nyt olisi suuri mahdollisuus panostaa yhteistyön laatuun ja löytää uusia toimivia ratkaisuja.

Palvelurakenteen uudistamiseen liittyvät vastuunsiirrot ja toimenpiteet eivät saa pysäyttää työllisyystoimien etenemistä. Myöskään vanhat toimintatavat tai hallinnon lisäkustannukset eivät saa muodostua uusien ja innovatiivisten työllisyys- ja yrityspalveluiden tarjoamisen esteeksi tai hidasteeksi. Kuntatalouksien kriisiytyminen ei ainakaan helpota kokeiluiden toteutumista onnistuneesti.

TE-palveluiden vaikuttavuuden parantaminen edellyttää yhteistyön tiivistämistä yksityisen sektorin kanssa sekä selvästi nykyistä laajempaa digitalisaation hyödyntämistä. Ensiksi mainittu vaatii TE-palveluja velvoittavia säädösesityksiä, jota eduskunnan tulee hallitukselta pyytää. Säädökset saattavat olla tarpeen myös palvelujen digitalisaation lisäämiseksi.

Palta katsoo, että henkilökohtainen palvelu tarkoittaa myös toimivia digipalveluita ja ylipäätään henkilöstöpalveluita tulee rohkeasti hankkia ostopalveluina. Työllisyyden edistämisen, työelämän osaamistarpeiden sekä tiedolla johtamisen ja digitalisaation tulisi ohjata yhä vahvemmin tulevia askeleita koulutus- ja työvoimapalveluiden kehittämisessä.

Palta pyytää huomioimaan, että palveluita tarvitaan monikanavaisesti kellon ympäri. Yhä monipuolisemmat digipalvelut on saatava mahdollisimman nopeasti kaikkien saataville. Digipalveluiden saavutettavuuteen panostaminen hyödyttää kaikkia avuntarvitsijoita.

Palta on huolissaan siitä, kuinka kuntakokeiluiden aiheuttama palvelurakenteen valmistelun epävarmuus vaikuttaa osaavien asiakaspalvelijoiden saamiseen ja kouluttamiseen. Mistä löytyvät nämä kaikki rekrytoitavat 1 200 lisähenkilötyövuotta suorittavat osaajat tässä työvoimatilanteessa, kun työvoimasta on monin paikoin muutenkin pulaa? Palveluita tarjoavan ammattiosaajan kehittyminen työssään osaavaksi kestää kuukausia tai jopa vuosia.

Palta pyytää huomioimaan, että työvoiman alueellinen liikkuvuus voi vaikeutua, jos pohjoismaisen työvoimapalveluiden malli ja kuntakokeilut kannustavat liiaksi etsimään työtehtäviä vain työnhakijaa palvelevan viranomaistoimijan lähialueilta. Työpaikkoihin sopivia henkilöitä haetaan usein vain oman työ- ja elinkeinotoimiston alueelta, ja jatkossa työnhakialue voi pienentyä kuntakokeiluiden myötä entisestään palvelutarjonnan- ja osaamisen supistuessa.

Tietojärjestelmät ovat käynnissä olevassa palvelurakennemuutoksessa kaiken keskiössä. Palta on huolissaan siitä, ottaako tuleva valtakunnallinen työnhakijoiden tietojärjestelmä tarpeeksi huomioon myös tulevaisuuden tarpeet. Valtakunnallista tietojärjestelmää tarvitaan ja sen käyttämiseen tulee jokaisen viranomais toimijan sitoutua. Palta pitää tärkeänä, että esityksessä tunnustetaan se, kuinka työnhakijoista sähköisesti saatavilla olevat tiedot ovat kuitenkin pääasiallinen keino kohdentaa työtarjouksia osuviksi.

Palta pitää kannatettavana, että EU:n elpymisrahoja suunnataan juuri muun muassa osaamisen kehittämisen ja työllisyyden digipalveluihin ja sen vaatiman tietoperustan luomiseen. On kuitenkin samalla huomautettava, että EU:n elpymisrahat, jotka kanavoidaan Kestävän kasvun ohjelman kautta jatkuvaa oppimista, työllisyyttä ja digitaalisuutta edistäviin hankkeisiin ovat määräaikaista. Tämän rahoitusmekanismin kautta tuleekin tuottaa ennen kaikkea pysyviä – erityisesti digitaalisia – rakenteita.

Palta vaatii, että palvelurakennemuutoksessa otetaan huomioon myös yksityisten palveluntuottajien luoma lisäarvo. Palta esittää, että tämä voitaisiin saavuttaa yhä tehokkaammin muun muassa avaamalla yksityisille palveluntuottajille pääsyn rajatusti asiakastietojärjestelmän olennaisiin tietoihin, joista selviäisi määriteltävät työnhakijan perustiedot. Tällaiseen Paltan esittämään työnhakijoiden tietoja sisältävään ”väliportaali”-tietokantaan syötettäisiin jo alkuhaastattelun yhteydessä työnhakijaa koskevat perustiedot hänen suostumuksellaan, joita asiakas voisi käydä itse täydentämässä hakuprosessin edistyessä. Tällainen ”väliportaali” voisi sijaita joko nykyisen Työmarkkinatorin yhteydessä tai täysin erillisenä tietovarantona. Tämä tulee ottaa huomioon myös palvelualustaa koskevassa hallituksen lakiesityksessä.

Paltan esittämästä ”väliportaalista” henkilöstöpalvelualan yrityksen ammattilainen etsisi sopivia osaajia ja pystyisi tarjoamaan työtä työnhakijalle, joka on sallinut julkaista omat tietonsa tähän tietokantaan. Työnhakija antaa näin ollen mahdollisuuden tulla löydettyksi ja hyväksyy sen, että hänelle voidaan tarjota myös henkilöstöpalveluyritysten toimesta ja välittämänä työtä.

Paltan esittämän mallin mukaisesti työnhakijoista muodostettu työnhakuprofiilin data sijaitaisi vain viranomaisverkossa, johon henkilöstöpalveluyrityksen ammattilaisilla olisi katseluoikeus. Tätä myöden henkilöstöpalvelualan ammattilaisten mahdollisuus ottaa yhteyttä potentiaaliin työnhakijoihin paranisi ja suorat työtarjoukset lisääntyisivät. Samalla syntyisi arvokasta dataa työtarjousten määrästä ja laadusta TE-hallinnon käyttöön palveluiden parantamiseksi. Nykyisen erillisen kahden työnvälitysjärjestelmän – julkisen ja yksityisen – hyödyt kohtaisivat, kun työnhakija saisi omien syöttämiensä ennakkotietojen perusteella yhä kohdistetumpia työtarjouksia omien hakujensa lisäksi – myös nykyisen hyvin rajallisen julkisen työnvälitysalustan ulkopuolelta. Kohdistetut työtarjoukset tulisivat näin aiempaa useammin suoraan työnhakijalle.

Lausuttavaa vaikutusten arvioinnista; taloudelliset vaikutukset?

Hallituksen esityksessä todetaan, että valtion lisäksi kustannuksia aiheutuisi vuodesta 2022 alkaen myös Työllisyysrahastolle ja työttömyyskassoille. Palta toivoo, että esityksessä avattaisiin tarkemmin arviota työnantajille kohdistuvan maksuosuuden kasvun muutosta. Työnantajamaksujen korottamista tulee välttää.

Lausuttavaa vaikutusten arvioinnista; vaikutukset viranomaisten toimintaan (ml. resursseja koskevat asiat)?

Työ- ja elinkeinotoimistojen ja kuntien henkilöstön lisäämisestä aiheutuisi kustannuksia valtiolle vuoden 2022 alusta lukien 70 miljoonaa euroa vuodessa valtion talousarviossa. Työ- ja elinkeinotoimistojen ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevien kuntien työvoimapalveluita hoitavan henkilöstön kokonaismäärä kasvaisi noin 1 200 henkilötyövuodella. Palta huomauttaa, että tämä henkilötyövuosien lisääminen ei takaa haastatteluissa asiakkaalle tarpeelliseksi osoitettujen työnhakija- tai yrityspalveluiden laadun parantumista tai niiden saatavuutta.

Tarkoituksena on, että työ- ja elinkeinotoimistojen ja kuntien henkilöstöä voitaisiin lisätä joustavasti jo vuoden 2022 alusta lukien, vaikka työnhakijan palveluprosessia koskevien muutosten esitetään tulevan voimaan 1.5.2022. Palta vaatii, että tätä perusteltaisiin hallituksen esityksessä tarkemmin, miksi näin toimitaan ja miten näiden vuoden 2022 neljän ensimmäisen kuukauden ajan tätä lisähenkilöstöä on ajateltu hyödynnettävän työllistämiseen tähtäävän asiakaspalvelun parantamiseksi ja tämän henkilöstön osaamisen lisäämiseksi.

Esityksen vaatima henkilökohtaisuuteen tähtäävä asiakaspalveluosaaminen ja työmarkkinatuntemus ei synny tyhjästä. Palta on huolissaan siitä, löytyykö rekrytoitaviin tehtäviin riittävän osaavaa työvoimaa tarvittavin määrin varsin tiukassa aikataulussa. Tällaisen osaajan kehittyminen ammattitaitoiseksi alan toimijaksi kestää kuukausia tai jopa vuosia. Tästäkin syystä nyt tulisi hankkia osaamista myös yksityisen sektorin palveluntuottajilta. Palvelut eivät saa kärsiä osaajien puutteesta.

Vuonna 2019 eri tyyppisiin henkilöasiakaspalvelutehtäviin kohdistui työ- ja elinkeinotoimistoissa arviolta noin 2 080 henkilötyövuotta, mikä vastaa noin kahta kolmasosaa henkilötyövuosista. Jatkossa henkilöasiakkaiden palveluihin kohdistuisi arviolta noin 2 870 henkilötyövuotta. Palta kiinnittää huomiota siihen, etteivät esitetyn mukaisesti kaikki noin 1 200 henkilötyövuotta kohdistuisikaan henkilöasiakaspalvelutehtäviin. Noin 400 henkilötyövuoden osalta ei avata, mihin tehtäviin nämä sijoittuvat, vaikka osa henkilöstön lisäyksestä kohdistuisikin työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana oleviin kuntiin. Palta pitää erityisen tärkeänä, että julkisen puolen lisäpanostukset kohdistuvat jatkossa mahdollisimman tehokkaasti työllisyyttä edistäen. Hallintotehtävien määrää ei tule paisuttaa, eikä varsinkaan perusteetta ennakoivasti.

Julkisin varoin järjestetty palvelu tulee olla laadukas ja houkutteleva. Etenkin yrityspalveluiden puolella tulisi kiinnittää jatkossa yhä enemmän huomiota siihen, että ne houkuttelisivat työnantajia hyödyntämään jo tarjolla olevia työvoimapalveluita. Käyttämättömät palvelut tulevat yhteiskunnalle kalliiksi.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan TE-palvelut voidaan tuottaa omana tuotantona tai ne voidaan hankkia muilta tuottajilta. Tämän pitää olla mahdollista myös jatkossa. Siksi HE-luonnokseen ei pitäisi sisällyttää ajatusta, että TE-palvelujen omaa henkilöstöä kunnissa ja TE-toimistoissa lisätään ilman välttämättömiä perusteluita. Sitä vastoin luonnoksen tulee kirjata selkeästi, että palvelut voidaan tuottaa niin sanotulla monituottajamallilla.

Lausuttavaa vaikutusten arvioinnista; vaikutukset työllisyyteen?

Esityksen tavoitteena on parantaa työllisyyttä vähintään 9 500 työllisellä. Pääosa vaikutuksesta liittyy esityksen mukaan työnhaun alkuvaiheessa järjestettävän alkuhaastattelun sekä kahden viikon välein järjestettävien täydentävien työnhakukeskustelujen ja näitä seuraavan työnhakukeskustelun muodostamaan kokonaisuuteen, sekä puolen vuoden välein toistuvaan kuukauden kestävään tiiviiseen palvelujaksoon.

Palta pyytää huomioimaan, että palvelurakenteen kokonaisuudistukseen liittyvät moninaiset epävarmuudet, kuten kuntakokeiluiden toteuttamiseen ja päättymiseen liittyvät riskit, saattavat jopa pahimmillaan hidastaa työvoiman liikkuvuutta ja työllisyysasteen nousua.

Jottei esityksen tuomista työllisyysvaikutuksista syntyisi liian ruusuista kuvaa, tulee hallituksen lopullista esitystä valmisteltaessa ottaa huomioon, että täytettävät työpaikat syntyvät suurilta osin työnantajayrityksissä ja näiden syntymiseen vaikutetaan monella tapaa tämän lakiesityksen ulkopuolella. Palta vaatii, että myös yrityspalveluiden laatuun panostetaan ja niiden kohdennettua houkuttelevuutta parannetaan.

Palta pitää tärkeänä, että palvelurakennetta uudistaessa huomioidaan, etteivät kaikki avoimet työpaikat tule esille julkisiin tietojärjestelmiin. Palvelurakenteen tulisi ottaa huomioon yhä paremmin myös yksityisten palveluntuottajien tarjoamat työllistymispalvelut. Paltan ehdottaman "väliportaalin" avulla saataisiin myös työn-hakujen määrää kasvatettua rekrytointiongelmien vähentämiseksi. On todettava, että esimerkiksi Työmarkkinatorin asiakasvolyymit ovat nykyisin vielä hyvin pieniä, kun verrataan näitä lukemia koko yksityisen henkilöpalvelualan lukemiin.

Palta kannattaa esityksen ajatusta, jos työtä ei ole tarjolla työnhakijan työssäkäyntialueella, että hakijoita ohjattaisiin hakemaan työtä myös kauempaa. Kuntakokeiluiden ja niiden ulkopuolelle jääneiden alueiden rajat eivät saa muodostua esteeksi työnhaille tai työtarjousten esittämiselle.

Lausuttavaa vaikutusten arvioinnista; muut vaikutukset?

Palta pitää tärkeänä, että jatkossakin tarjolla on loppuasiakkaille mahdollisimman laadukkaat palvelut riippumatta siitä, kuka niitä tuottaa. Esityksessä todetaan, että esimerkiksi työnhakuun liittyvän erillisenä palveluna järjestettävän valmennuksen kysyntä voi vähentyä, koska työnhakijalle tarjottaisiin vastaavaa tukea työnhakukeskusteluissa ja täydentävissä työnhakukeskusteluissa.

Tässä tulee ottaa huomioon, että lain voimaan astuessa palvelutehtävissä esiintyy julkisella puolella paljon uutta ja kokematon työvoimaa. Palta huomauttaa, että hankintoja ei tule siis vähentää vain sen vuoksi, että julkisella puolella on jatkossa määrällisesti enemmän määräaikaisesti palkattua työvoimaa tarjolla. Määrä ei korvaa aina laatua.

Jos yritys ei ole rekrytoimassa uusia työntekijöitä, työnhakijoiden tekemät työhakemukset voivat olla yritykselle rasite. Palta pitää tärkeänä, ettei yrityksille kuitenkaan ole esitetty velvollisuutta esimerkiksi säilyttää työhakemuksia tai pitää kirjaa työnhakijoiden yhteydenotoista.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; yleistä lausuttavaa työnhakijan palveluprosessista?

Palta kannattaa, että alkuhaastatteluihin panostetaan, jotta osaamisen kohtaantoa pystytään parantamaan. Tämä vaatii kuitenkin johdonmukaista ja yhdenmukaista osaamista viranomaiselta kirjata keskeiset ja olennaiset osaamiset sekä toiveet valtakunnalliseen tietojärjestelmään.

Palta vaatiikin, että käytettäviin tietojärjestelmiin ja niiden käyttötarkoituksiin panostettaisiin yhä laadukkaammin. Kohtaanto paranee, kun työnhakijoiden osaaminen ja etuudet saadaan kirjattua valtakunnalliseen järjestelmään yhä tarkemmin ja ajantasaisemmin.

Yksityisten palvelutuottajien hyödyntäminen täydentävien työnhakukeskustelujen järjestämisessä riippuisi esityksen mukaan työnhakijan henkilökohtaisesta palvelutarpeesta sekä tarvittavien palveluiden saatavuudesta. Esityksessä todetaan, ettei tarkoituksena ole, että koko täydentäviä

työnhakukeskusteluja koskeva palveluprosessin osa hankittaisiin ostopalveluna tai ulkoistettaisiin muuten jollekin muulle henkilölle kuin työnhakijan vastuuasiantuntijalle.

Palta vaatii edellisen virkkeen muotoilua korjattavan siten, että lain tarkoituksena on tuottaa asiakkaalle mahdollisimman laadukkaat palvelut riippumatta siitä, kuka näitä tuottaa. Tarvittaessa asiakkaan tarvitsemia palveluita tulee pystyä hankkimaan täysimääräisesti myös ostopalveluna, eikä tätä tule rajoittaa lähtökohtaisesti ainoastaan työnhaun alkuun, kuten esitetään.

Hallituksen esityksessä korostetaan, että esitetty työnhakijan palveluprosessi edellyttää työ- ja elinkeinotoimistojen ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevien kuntien henkilöstöltä osittain nykyisestä poikkeavaa osaamista, kun pääpaino olisi henkilökohtaisessa palvelussa ja palveluprosessin sisältöä korostettaisiin. Samoin esityksessä nostetaan esille osaamispuutteet uusien lisäresurssiksi palkattavien henkilöiden osalta.

Palta vaatii tarkkaa selvitystä, miten tämä vakava osaamispuuteongelma ratkaistaan mahdollisimman pikaisesti niin, ettei se hidasta palveluprosesseja. Palta ehdottaakin, että tässä tilanteessa tulisi hyödyntää jo olemassa olevaa ammattilaisosaamista, jota löytyy ostopalveluina yksityisiltä palveluntuottajilta.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa osa-aikaista työtä tekevien palveluprosessista?

Ei kommentoitavaa.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa koulutuksessa olevien palveluprosessista?

Ei kommentoitavaa.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa muistutuksesta?

Palta ei pidä muistutusmenettelyä tarkoituksenmukaisena ja katsoo, että sitä koskevat kohdat tulee poistaa lakiluonnoksesta. Työttömyysturva on ja sen tulee olla jatkossakin vahvasti vastikkeellista. Kyse on oikeuksien ja velvollisuuksien tasapainosta. Moitittavasti käyttäytymisestä tulee aina seurata korvaukseton määräaika.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; yleistä lausuttavaa työnhakuvelvollisuudesta?

Palta pyytää huomioimaan, että varmistamalla yhä laadukkaammat tietojärjestelmät, pystytään myös varmistamaan työnhaun osuvuutta ja kohtaantoa. Paltan esittämästä "väliportaalista" henkilöstöpalvelualan yrityksen ammattilainen pystyisi tarjoamaan työtä työnhakijalle, joka on sallinut julkaista omat tietonsa tähän tietokantaan. Työnhakija antaa näin ollen mahdollisuuden tulla löydetyksi ja hyväksyy sen, että hänelle voidaan myös tarjota työtä. Myös näihin suoriin kohdistettuihin työpaikkoihin hakemista tulisi harkita velvollisuudeksi, sillä työtehtävät, joita tätä kautta tarjottaisiin olisi jo valmiiksi ammattilaisten harkitsemissa ja työnhakijalle kohdistettuja työtarjouksia.

Palta katsoo, että työnhakuvelvollisuuden laajuuteen ei tule sisällyttää TE-palvelujen harkintavaltaa. Kokemuksesta tiedetään tämän liudentavan työnhakuvelvollisuutta ja sitä kautta heikentävän uudistuksen tavoitteiden saavuttamista.

Työnhakuvelvoitteen sisällössä on myös tarkistamistarve. Työnhakuvelvollisuutta ei tule voida täyttää sellaisenaan julkaisemalla itsestään ja työnhausta esittelyn Työmarkkinatorilla. Tämänkaltaisessa tai vastaavissa menettelyissä ei ole kyse työpaikan hakemisesta.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa osa-aikaista työtä tekevien työnhakuvelvollisuudesta?

Osa-aikatyötä tekevien työnhakuvelvollisuus luonnostellulla tavalla saattaa muodostua haasteelliseksi muun muassa siksi, että se voi johtaa epätarkoituksenmukaiseen työpaikkojen vaihtamiseen ilman, että työnteko ja työllisyys tosiasiallisesti kasvavat. Siksi on välttämätöntä, että uudistukseen liitetään perusteellinen seuranta ja tarvittavat tarkistukset tehdään niiden pohjalta.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa koulutuksessa olevien työnhakuvelvollisuudesta?

Ei kommentoitavaa.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättämisestä?

Työnhakuvelvoitteen rajoitukset tulee olla mahdollisimman vähäiset ja tarkkarajaiset, jotta uudistukset tavoitteet toteutuvat ja soveltaminen on mahdollisimman yhdenmukaista.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; muuta lausuttavaa?

Palta vaatii, että myös hallituksen esittämissä lakiesityksissä, jotka koskevat työvoima- ja yrityspalveluiden kokonaisuudistusta, myös yrityspalveluiden laatu ja niiden saatavuus varmistetaan.

Yksityisillä TE-palveluilla on merkittävä rooli työn kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamisessa. Kaikkien etu on, että yksityisten tuottajien osaamista kyetään hyödyntämään optimaalisesti.

Tällä hetkellä ehkä merkittävin este yksityisten TE-palvelujen hyödyntämiselle on se, että henkilöstöpalveluyrityksillä ei ole pääsyä julkisessa työnvälityksessä työnhakijoina olevien avaintietoihin. Tämä ongelma ratkeaisi jo edellä esitetyllä tavalla, jossa julkisten TE-palvelujen yhteyteen rakennetaan Paltan esittämä digitaalinen "väliportaali", josta yksityisten TE-palvelujen tuottajat voivat etsiä potentiaalisia työntekijöitä asiakasyritystensä työntekijöiksi. Palta esittää, että työ- ja elinkeinoministeriö käynnistää välittömästi valmistelun tällaisen portaalin rakentamiseksi tietosuojasäännökset huomioiden.

Työttömyysturvalaki; lausuttavaa työstä eroamisen perusteella asetettavasta seuraamuksesta?

Työttömyysturvan tulee olla jatkossakin vahvasti vastikkeellista. Siksi korvauksettomat määräajat ovat erittäin tarpeellisia. Palta ei näe perusteita sille, että korvauksettomia määräaikoja lyhennettäisiin.

Työttömyysturvalaki; lausuttavaa työstä kieltäytymisen perusteella asetettavasta seuraamuksesta?

Työttömyysturvan tulee olla jatkossakin vahvasti vastikkeellista. Siksi korvauksettomat määräajat ovat erittäin tarpeellisia. Palta ei näe perusteita sille, että korvauksettomia määräaikoja lyhennettäisiin.

Työttömyysturvalaki; lausuttavaa porrastetusta seuraamuksesta?

Työttömyysturvan tulee olla jatkossakin vahvasti vastikkeellista. Siksi korvauksettomat määräajat ovat erittäin tarpeellisia. Palta ei näe perusteita sille, että korvauksettomia määräaikoja lyhennettäisiin.

Työttömyysturvalaki; muuta lausuttavaa?

Lakiluonnoksen mukaan TE-palvelun tekemät työtarjoukset olisivat rajoitetusti työnhakijaa velvoittavia. Palta ei näe kaavailuille rajoituksille tarvetta, kun uudistuksen työllisyystavoite otetaan huomioon.

Lausuttavaa työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain muuttamisesta?

Ei kommentoitavaa.

Lausuttavaa muiden lakien muuttamisesta?

Ei kommentoitavaa.

Lausuttavaa muutosten voimaantulosta ja siirtymäajan järjestelyistä?

Palta vaatii, että hallituksen esityksessä perusteltaisiin tarkemmin, miksi lisähenkilöstöä palkattaisiin jo vuoden 2022 alusta alkaen, ja miten näiden vuoden 2022 neljän ensimmäisen kuukauden ajan tätä hyödynnetään palveluiden parantamiseksi ja osaamisen lisäämiseksi. HE-luonnokseen ei pitäisi sisällyttää ajatusta, että TE-palvelujen omaa henkilöstöä kunnissa ja TE-toimistoissa lisätään ilman välttämättömiä perusteluita. Sitä vastoin luonnoksen tulee kirjata selkeästi, että palvelut voidaan tuottaa niin sanotulla monituottajamallilla.

Palta pitää ensiarvoisen tärkeänä, että nyt viimeistään aloitettaisiin laajempi pohdinta, mitä tapahtuu kuntakokeiluiden jälkeen ja mikä on palvelurakenteeseen liittyvä kokonaistavoitetila. Valmistelu etenee tällä hetkellä vahvasti etupainotteisesti sillä ajatuksella, että palvelut tullaan järjestämään kokeiluiden päätyttyä vuoden 2023 lopussa kuntien ohjauksessa, vaikka kokeiluiden tuloksista (VNTEAS) ei ole vielä mitään tietoa tai varmuutta.

Palta katsoo, että palveluita tulee pystyä tarjoamaan mahdollisimman viivytyksettä ja sujuvasti. Palta huomauttaa, että esimerkiksi lisäkoulutuksen tarve muun muassa käyttöjärjestelmien käytön ja markkinavuoropuhelun yhä laajemman käytön merkityksen opettelemiseksi eivät saisi muodostua merkittäväksi hidasteeksi jo valmiiksi myöhässä olevien kuntakokeiluiden ja palvelurakennemuutosten osalta.

Lausuttavaa suhteesta perustuslakiin ja säätämisympäristöstä?

Ei kommentoitavaa.

Muuta lausuttavaa?

Esityksessä todetaan, että palveluprosessiin esitetyt muutokset tukisivat näiden enemmän henkilökohtaista palvelua tarvitsevien työnhakijoiden ohjaamista palveluihin. Palta pitää tärkeänä, että hallituksen esitys pyrkisi kehittämään myös niiden palveluita, jotka eivät tarvitse niin paljon henkilökohtaista kasvokkain tapahtuvaa palvelua. Myös digitaalisesti tarjottu palvelu voi olla henkilökohtaista, jos omadatan avulla osaamisen ja työtehtävien kohtaantoa saadaan parannettua. Samoin myös työnantajaryhmille tarjottavia yrityspalveluita tulisi kehittää vahvemmin.

Nyt, kun työllisyyden kuntakokeilut ovat käynnistyneet, tulee varmistaa, etteivät tietojärjestelmät kuntakokeiluiden ja niiden ulkopuolelle jääneillä alueilla pirstaloitu entisestään erilleen toisistaan. Tällöin tavoitellun yhtenäisen tietopohjan rakentaminen vaikeutuu entisestään.

Palta vaatii, että yhteistyötä yksityisen sektorin palveluntuottajien kanssa lisätään entisestään, jotta saavutetaan tarvittavat työllisyystavoitteet. Yksi tie on avata tietojärjestelmien kautta tehtävää yhteistyötä esimerkiksi Paltan edellä esittelemän ”väliportaalin” avulla.

Ylitalo Tuomas
Palvelualojen työnantajat Palta ry.